

17 Φεβρουαρίου, 1993

[ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΑΝΔΡΕΑΣ ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ,
ΜΕΣΩ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΥΠΗΡΕΣΙΑΣ,

Καθ'ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 1165/91)

Προσφυγή βάσει του Άρθρου 146 του Συντάγματος — Έννομο συμφέρον
— Πρόσωπο που δεν κατέχει τα προσόντα του σχετικού Σχεδίου Υπηρεσίας στερείται του εννόμου συμφέροντος προσβολής του διορισμού ή προαγωγής άλλου — Εξαιρέσεις — **Christodoulou and Others v. C.Y.T.A.** — Μη υπαγωγή της κριθείσας περίπτωσης στη νομολογία.

5

Σχέδια Υπηρεσίας — Μπορεί να προσβληθεί το κύρος τους μόνο έμμεσα με προσφυγή κατά του αποτελέσματος της εφαρμογής τους.

10

Δημόσιοι Υπάλληλοι — Προαγωγές — Δεν υπάρχει κεκτημένο δικαίωμα προαγωγής αλλά προσδοκία — Δεν υφίσταται κεκτημένο δικαίωμα για μη διαφοροποίηση των απαιτούμενων προσόντων ορισμένης θέσης.

15

Σχέδια Υπηρεσίας — Αποτελούν πράξεις κανονιστικού περιεχομένου και εξομοιώνονται προς δευτερογενή νομοθεσία — Δεν ελέγχεται δικαστικά η σκοπιμότητά τους — Αδιανόητο προσβολής ισχυρισμών για κατάχρηση εξουσίας ως προς το περιεχόμενο Κανονιστικών πράξεων.

20

Διοικητικό Δικονομικό Δίκαιο — Προσθήκη λόγων ακυρώσεων — Διακριτική εξουσία του Δικαστηρίου να επιτρέψει την προσθήκη λόγων ακυρώσεως — Σύστημα που διέπει την διοικητική δίκη — Όπως κι αν ονομαστεί το σύστημα δεν αποτελεί αφηρημένη ή άοριστη έννοια ασύνδετη προς τις θεσμικές ρυθμίσεις που το διέπουν, οι οποίες και είναι δεσμευτικές — Υπάρχουν και στη διοικητική δίκη έγγραφες προτάσεις — Αντικείμενο της δίκης.

25

Αναθεωρητική Δικαιοδοσία Ανωτάτου Δικαστηρίου — Αυτεπάγγελτη εξέταση — Ούτε το ζήτημα της συνταγματικότητας νομοθετημάτων ούτε το ανάλογο ζήτημα της θέσπισης δευτερογενούς νομοθεσίας καθ' υπέρβαση της εξουσιοδότησης του νόμου εξετάζονται αυτεπάγγελα — Νομολογιακά πορίσματα και η κριθείσα υπόθεση.

5

Προσβλήθηκε με την προσφυγή η προαγωγή του ενδιαφερόμενου μέρους στη θέση Διευθυντή Τμήματος Αρχαιοτήτων και παράλληλα και χωριστά ο αποκλεισμός της υποψηφιότητας του αιτητή για τη θέση. Εξετάστηκε από το Δικαστήριο το ζήτημα του εννόμου συμφέροντος του αιτητή, διότι αυτός δε διέθετε όλα τα απαραίτητα προσόντα της επίδικης θέσης και το συναρτώμενο θέμα της αμφισβήτησης από τον αιτητή της σκοπιμότητας κ.τ.λ. του οικείου Σχεδίου Υπηρεσίας.

10

Το Ανώτατο Δικαστήριο, απορρίπτοντας την προσφυγή, αποφάσισε ότι:

15

(1) Η απόφαση για τον αποκλεισμό της υποψηφιότητας του αιτητή, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διοικητικής ενέργειας που κατέληξε στην προαγωγή του ενδιαφερόμενου μέρους. Επομένως, θα πρέπει να προσεγγιστεί όχι ως αυτοτελής πράξη επιδεικτική αναθεώρησης, αλλά ως λόγος από τη θεμελίωση του οποίου θα εξαρτηθεί το κύρος της τελικής απόφασης που την απορρόφησε.

20

(2) Αντικείμενο της συζήτησης στην επικληθείσα υπόθεση *Christodoulou and Others v. C.Y.T.A.* ήταν το κατά πόσο μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο αιτητής είχε έννομο συμφέρον για προσβολή της προαγωγής, παρά το γεγονός ότι δεν είχε τα προσόντα της θέσης.

25

Είναι δυνατό να υπάρξει νόμιμη διεκδίκηση διορισμού ή προαγωγής μόνο όταν ο αιτητής κατέχει τα προσόντα της θέσης όπως αυτά προσδιορίζονται στο σχετικό σχέδιο υπηρεσίας. Είναι θεμελιωμένο πως πρόσωπο που δεν έχει αυτά τα προσόντα στερείται του απαραίτητου εννόμου συμφέροντος για την προσβολή του διορισμού ή της προαγωγής άλλου προσώπου στη θέση. Ο κανόνας επιδέχεται εξαιρέσεις. Σε σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει γίνει δεκτό πως, ενόψει ιδιαίτερων περιστατικών, θεμελιώνεται η νομιμοποίηση για την προσβολή του διορισμού ή της προαγωγής, παρά το γεγονός ότι ο αιτητής δε συγκεντρώνει τα προσόντα της θέσης, είτε γιατί έχει ηθικό έννομο συμφέρον είτε γιατί αποκαλύπτεται κάποιας μορφής δυσμενής επηρεασμός του, ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο λόγος της προσβολής του διορισμού ή της προαγωγής αναφέρεται στη μή κατοχή από διορισθέντα ή τον προαχθέντα

30

35

40

- των προσόντων της θέσης. Δεν υπάρχει ο,τιδήποτε ενώπιόν του Δικαστηρίου αποκαλυπτικό οποιασδήποτε ιδιαιτερότητας που θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί ότι δημιουργεί ηθικό έννομο συμφέρον του αιτητή για προσβολή της πράξης ή ότι τον επηρεάζει δυσμενώς με οποιοδήποτε τρόπο. Το γεγονός ότι ο αιτητής κατείχε τα υπόλοιπα προσόντα της θέσης ή ακόμα το γεγονός ότι τα ακαδημαϊκά του προσόντα ήταν ψηλά, δε δικαιολογεί παρέκκλιση από το βασικό κανόνα ως προς το πότε θεμελιώνεται έννομο συμφέρον.
- 5
- 10 (3) Είναι σαφές ότι ενώ, εξαιτίας της φύσης τους, τα Σχέδια Υπηρεσίας δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν το αντικείμενο αυτοτελών προσφυγής, μπορεί να προσβληθεί το κύρος τους, έμμεσα, με προσφυγή που στρέφεται κατά του κύρους του αποτελέσματος της εφαρμογής τους.
- 15 (4) Η θέση εδώ καθορίστηκε ως πρώτου διορισμού και προαγωγής από το ίδιο το Σχέδιο Υπηρεσίας και όχι κατ'εφαρμογή οποιασδήποτε νομοθετικής πρόνοιας.
- 20 Το Σχέδιο Υπηρεσίας καταρτίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, που ήταν το αρμόδιο όργανο για τον καταρτισμό του σύμφωνα με το Άρθρο 29 των περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων του 1967 (Ν. 33/67) μέχρι 1987. Σύμφωνα με το Άρθρο αυτό στα Σχέδια Υπηρεσίας καθορίζονται τα γενικά καθήκοντα και οι ευθύνες κάποιας θέσης όπως και τα απαιτούμενα προσόντα για την κατοχή της. Ο ισχυρισμός ότι το Σχέδιο Υπηρεσίας, στην παρούσα υπόθεση, είναι *ultra vires*, παρέμεινε εντελώς ατεκμηρίωτος.
- 25 (5) Δεν υπάρχει κεκτημένο δικαίωμα προαγωγής αλλά απλή προσδοκία προαγωγής, ούτε κεκτημένο δικαίωμα για μη διαφοροποίηση των απαιτούμενων προσόντων για ορισμένη θέση. Η δυνατότητα για τροποποίηση των Σχεδίων Υπηρεσίας είναι συνακόλουθη της εξουσίας για τον καταρτισμό τους, για να ανταποκρίνεται το περιεχόμενό τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες.
- 30 Δε δικαιολογείται εν προκειμένω η άποψη, πως το Σχέδιο Υπηρεσίας και ειδικά η παράγραφος 3(3), αποκλείει οποιονδήποτε.
- 35 (6) Το Σχέδιο Υπηρεσίας, όσο και αν είναι πράξη της διοίκησης, τουλάχιστον στην περίπτωση που καταρτίζεται κατά ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση, όπως συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση, είναι κανονιστικού περιεχομένου και εξομοιώνεται προς δευτερογενή νομοθεσία.
- 40

Επομένως, δεν ελέγχεται δικαστικά το σκόπιμο, το ενδεδειγμένο, το επιθυμητό ή το επαρκές των προαπαιτουμένων που θέτει, όπως δεν ελέγχονται, από αυτή την άποψη, οι πρόνοιες της νομοθεσίας, είτε αυτή είναι πρωτογενής είτε είναι δευτερογενής.

5

Η θεωρία ως προς το αδιανόητο της προβολής ισχυρισμών για κατάχρηση εξουσίας αναφορικά με το περιεχόμενο των κανονιστικών πράξεων, είναι σχετική.

- (7) Δεν έχει περιληφθεί στην αίτηση εδώ ισχυρισμός για ακυρότητα των Σχεδίων Υπηρεσίας για οποιοδήποτε λόγο. Όλα όσα σχετίζονται με το κύρος των Σχεδίων Υπηρεσίας, εμφανίστηκαν, για πρώτη φορά, στη γραπτή αγόρευση του δικηγόρου του αιτητή. Τέτοιας φύσης ζήτημα εξετάστηκε στην υπόθεση *Cyprus Flour Mills Co. Ltd and Another v. The Republic (Council of Ministers) and Another* (1973) 3 C.L.R. 690. Αποφασίστηκε πως το Δικαστήριο, με βάση τον Κανονισμό 19 των Κανονισμών περί Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, έχει διακριτική εξουσία να επιτρέψει την προσθήκη λόγων ακύρωσης. Το Ανώτατο Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί, σχετικά πρόσφατα, με το χαρακτήρα του συστήματος που διέπει τη διοικητική δίκη, στην υπόθεση *Κυπριακή Δημοκρατία ν. C. Kassinos Construction Ltd*. Όμως, ο χαρακτηρισμός του συστήματος ως ανακριτικού δε σημαίνει και ανυπαρξία δικονομικών κανόνων ρυθμιστικών των διαφόρων φάσεων από τους οποίους διέρχεται η διαδικασία μέχρι την τελική απόφαση. Το σύστημα, όπως κι αν ονομαστεί, δεν αποτελεί αφηρημένη ή αόριστη έννοια, ασύνδετη με τις θεσμικές ρυθμίσεις που το διέπουν. Δεν είναι ορθή η εισήγηση πως δεν υπάρχουν στη διοικητική δίκη έγγραφες προτάσεις. (βλ. τον Κανονισμό 7 των Κανονισμών). Αντικείμενο εξέτασης στη διοικητική δίκη μπορούν να είναι όσα ζητήματα εγείρουν οι διάδικοι με τις έγγραφες προτάσεις τους και όσα δικαιούνται να εξετάσει το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως.
- (8) Ούτε το ζήτημα της συνταγματικότητας νομοθετημάτων ούτε το ανάλογο ζήτημα της θέσπισης δευτερογενούς νομοθεσίας καθ' υπέρβαση της εξουσιοδότησης του Νόμου, εξετάζονται αυτεπάγγελτα. Αντίθετα, ειδικά ως προς τη συνταγματικότητα νομοθετημάτων, έχει αποφασιστεί πως αποτελεί προϋπόθεση για την έγκυρη έγερσή του, το να διατυπώνεται με τρόπο συγκεκριμένο και όχι αόριστο. Αποφασίστηκε στην υπόθεση *Δημοκρατία ν. Πογιατζή*, ότι ο τρόπος με τον οποίο ήταν διατυπωμένος ο λόγος έφεσης που σχετιζόταν με την αντισυνταγματικότητα των Σχεδίων Υπηρεσίας ήταν ατελής, σε βαθμό που δεν επέτρεπε να θεωρηθεί ότι εγείρόταν προς συζήτηση τέτοιο θέμα. Δε θα ήταν

αυτή η κατάληξη, αν το ζήτημα της συνταγματικότητας μπορούσε να εξετασθεί αυτεπαγγέλτως.

- 5 (9) Όσα προβλήθηκαν σε σχέση με τα Σχέδια Υπηρεσίας δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης στην παρούσα διαδικασία. Δεν είναι δυνατό να επιτραπεί, άλλα να αναφέρονται στην αίτηση και άλλα, αντιφατικά μάλιστα, να αναπτύσσονται στην αγωγή. Το γεγονός ότι οι αγορεύσεις μπορεί να είναι γραπτές ούτε τις αναβαθμίζει ούτε διαφοροποιεί το ρόλο τους. Στα πλαίσια των δικονομικών μας ρυθμίσεων, αποτελούν τη μέθοδο ανάπτυξης λόγων ακύρωσης ή ισχυρισμών που ήδη προσβλήθηκαν. Για τους πιο πάνω λόγους η διαφορετική προσέγγιση του Δικαστή Γ. Μαλαχτού στην υπόθεση *Pampaca and Another v. E.A.C.* (1987) 3 C.L.R. 62, στην οποία εν πάση περιπτώσει δε φαίνεται να είχε εγερθεί και συζητηθεί ειδικά το θέμα, με όλο το σεβασμό, δε βρίσκει σύμφωνο το Δικαστήριο τούτο..
- 10
- 15

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς έξοδα.

- 20 Αναφερόμενες υποθέσεις:

Christodoulou and Others v. Cyprus Telecommunication Authority (1973) 3 C.L.R. 695,

- 25 *Panayides v. Republic (P.S.C.)* (1973) 3 C.L.R. 378,

Κυριάκου κ.ά. ν. Αρχής Τηλεπικοινωνιών Κύπρου (1991) 4 Α.Α.Δ. 1443,

- 30 *Ευαγγέλου ν. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 2434,

Γαβριήλ ν. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 1653,

- Miltiades Christodoulou v. Republic*, 1 R.S.C.C. 1,

35

Meletis v. C.P.O. and Another (1987) 3 C.L.R. 1984,

Ηλία ν. Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 568,

- 40 *Δημοκρατία ν. Γιαλλουρίδης κ.ά.* (1990) 3 Α.Α.Δ. 4316,

Economides v. Republic (1972) 3 C.L.R. 506,

HjiChristoforou v. Republic (1983) 3 C.L.R. 280,

- Republic v. Christoudhia* (1988) 3 C.L.R. 2622,
- X"Παύλου v. Α.Η.Κ.* (1991) 3 Α.Α.Δ. 11,
- Αλκιβιάδης v. Δημοκρατίας* (1991) 4 Α.Α.Δ. 851, 5
- Cyprus Flour Mills Co. Ltd. and Another v. Republic and Another* (1973) 3 C.L.R. 690,
- Δημοκρατίας v. C. Kassinos Construction Ltd.* (1990) 3 Α.Α.Δ. 3835, 10
- Ιωσηφίδης v. Γενικού Εισαγγελέως* (1990) 3 Α.Α.Δ. 4599,
- Kadivari v. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 2924, 15
- Istambouli Bros v. Director Department of Customs* (1986) 1 C.L.R. 465,
- Improvement Board of Eylandjia v. Constantinou* (1967) 1 C.L.R. 167, 20
- Δημοκρατία v. Πογιατζή* (1992) 3 Α.Α.Δ. 422,
- Pampaca and Another v. E.A.C.* (1987) 3 C.L.R. 62. 25
- Προσφυγή.**
- Προσφυγή εναντίον της απόφασης των καθ' ων η αίτηση με την οποία προάχθηκε το Ενδιαφερόμενο Μέρος στη μόνιμη θέση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων. 30
- Χρ. Τριανταφυλλίδης και Χρ. Δημητρίου, για τον Αιτητή.*
- Π. Πασιάς, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ'ων η αίτηση.* 35
- Cur. adv. vult.*
- ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ, Δ.: Προσβάλλεται το κύρος της προαγωγής του Μ. Χρ. Λουλουπή στη μόνιμη θέση του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων. Με δεύτερο αίτημα επιδιώκεται η ακύρωση της παράλειψης και/ή άρνησης της Επιτροπής Δημόσιας Υπηρεσίας να θεωρήσει και/ή να κρίνει τον αιτητή ως υποψήφιο για διορισμό στη θέση. Η απόφαση για τον αποκλεισμό της υποψηφιότητας του αιτητή, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της διοι-

5 κητικής ενέργειας που κατέληξε στην προαγωγή του ενδιαφερομένου μέρους. Επομένως, θα πρέπει να προσεγγιστεί όχι ως αυτοτελής πράξη επιδεκτική αναθεώρησης αλλά ως λόγος από τη θεμελίωση του οποίου θα εξαρτηθεί το κύρος της τελικής απόφασης που την απορρόφησε.

10 Η Επιτροπή Δημόσιας Υπηρεσίας, απέκλεισε την υποψηφιότητα του αιτητή γιατί έκρινε πως δεν ικανοποιούσε το προσόν της δεκαετούς τουλάχιστον πείρας στη διεύθυνση αρχαιολογικών ανασκαφών ή και εργασιών για συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων ή και στην οργάνωση μουσείων που απαιτούσε η παράγραφος 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας.

15 Με τις αγορεύσεις για τον αιτητή, την αρχική και την απαντητική, αναπτύχθηκε σειρά λόγων που κατά την εισήγησή του επιβάλλουν την ακύρωση της απόφασης που λήφθηκε. Όπως θα φανεί και από την απλή παράθεσή τους, οι λόγοι που προβλήθηκαν είναι αντιφατικοί ο ένας προς τον άλλο. Τους συνοψίζω:

20 (α) Ο αιτητής είχε όλα τα προσόντα που απαιτούσε το σχέδιο υπηρεσίας και κακώς αποκλείστηκε. Εν πάση περιπτώσει δεν διεξάχθηκε δέουσα έρευνα για να διαπιστωθεί αν κατείχε ή όχι το προσόν της παραγράφου 3(3).

25 (β) Είχε τα ακαδημαϊκά προσόντα που απαιτούσε το σχέδιο υπηρεσίας αλλά όχι εκείνο της παραγράφου 3(3). Όμως, το γεγονός ότι δεν είχε το προσόν εκείνο, δεν θα έπρεπε να θεωρηθεί ότι του στερεί το έννομο συμφέρον για προσβολή της πράξης εφόσον είχε όλα τα ακαδημαϊκά προσόντα που απαιτούνταν. Στα πλαίσια της ανάπτυξης των επιχειρημάτων του, ο αιτητής άσκησε κριτική πάνω στη δράση του ενδιαφερομένου μέρους, την επιστημονική του αξία και γενικά την ακαδημαϊκή του μόρφωση, ιδιαίτερα σε σύγκριση με τα δικά του ακαδημαϊκά προσόντα και τη δική του επιστημονική αξία και δράση. Σημειώνω από τώρα πως δεν θα χρειαστεί, σε καμιά περίπτωση, να ασχοληθώ με το ζήτημα της σύγκρισης μεταξύ του αιτητή και του ενδιαφερομένου μέρους. Ο διορισμός του ενδιαφερομένου μέρους αντί του αιτητή δεν ήταν το αποτέλεσμα της σύγκρισής τους.

30
35
40 (γ) Ο αιτητής, κάτω από τις ιδιάζουσες συνθήκες της υπόθεσης, θα έπρεπε να είχε θεωρηθεί ως υποψήφιος παρά το ότι δεν είχε το προσόν της παραγράφου 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας.

- (δ) Τα σχέδια υπηρεσίας απέκλειαν ολοσχερώς τη δυνατότητα να είναι υποψήφιος οποιοσδήποτε που δεν υπηρετούσε ήδη στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, όπως ο ίδιος ο αιτητής. Καταρτίστηκαν προς εξυπηρέτηση αλλότριου σκοπού και, συγκεκριμένα, για να ευνοηθούν όσοι υπηρετούσαν ήδη στο Τμήμα Αρχαιοτήτων και ήταν *ultra vires* σε σχέση προς το Νόμο. Παραβίαζαν την αρχή της ισότητας, της ίσης μεταχείρισης και της χρηστής διοίκησης όπως και τα κεκτημένα δικαιώματα του αιτητή και τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης. Υποστήριξε ταυτόχρονα πως, εν πάση περιπτώσει, η περίληψη του προσόντος της παραγράφου 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας στηρίχθηκε σε εσφαλμένη αντίληψη ως προς τις πραγματικές ανάγκες της θέσης.

Το σχέδιο υπηρεσίας, τα προσόντα και το έννομο συμφέρον του αιτητή.

Ο αιτητής αναφέρθηκε στα ψηλά ακαδημαϊκά του προσόντα, στην επιστημονική του δράση και στο συγγραφικό του έργο. Εκείνο όμως που είναι σχετικό, είναι το συγκεκριμένο προσόν που εξειδικεύει η παράγραφος 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας που, σύμφωνα με την απόφαση, δεν είχε.

Είναι φανερό από όσα ο ίδιος ο αιτητής έθεσε ενώπιον της Επιτροπής, τα οποία και επανέλαβε στην παρούσα διαδικασία, πως δεν είχε οποιοδήποτε από τα διαζευκτικά προσόντα της παραγράφου 3(3). Ο αιτητής, μετά την αποφοίτησή του από το Ιστορικό και Αρχαιολογικό Τμήμα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών, εργάστηκε ως καθηγητής σε σχολεία Μέσης Εκπαίδευσης για το μεγαλύτερο διάστημα μεταξύ του 1969 και του 1979. Στο μεταξύ, το 1973, αναγορεύτηκε σε διδάκτορα Φιλοσοφίας (PhD) στην Αρχαιολογία από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου και, μεταξύ του 1975-77, έκαμε μεταδιδακτορικές σπουδές στο Πανεπιστήμιο Βασιλείας της Ελβετίας και στην Χαϊδελβέργη της Δυτικής Γερμανίας. Από το 1979 μέχρι το 1987, αποσπάστηκε στο γραφείο του Προέδρου της Βουλής των Αντιπροσώπων όπου εκτελούσε καθήκοντα Προϊσταμένου Διεθνών Σχέσεων της Βουλής. Από το Δεκέμβριο 1987, είναι διορισμένος στη θέση Πρώτου Λειτουργού Εκδόσεων της Βουλής των Αντιπροσώπων.

Προκύπτει πως δεν είχε οποιαδήποτε πείρα σε εργασίες για συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων ή στην οργάνωση μουσείων. Από την άλλη, η πείρα του στη διεύθυνση αρχαιολογικών ανασκαφών, ήταν πολύ περιορισμένη και, σίγουρα, όχι δεκαετής. Στην αίτησή του για διορισμό, αναφέρθηκε σε εργασίες στις ανα-

σκαφές Κιτίου και Σαλαμίνας (Βασιλικοί Τάφοι) μεταξύ του Ιουλίου και Νοεμβρίου 1965 και στην απασχόλησή του ως Επιστημονικός Βοηθός στην Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων Αττικής μεταξύ του Νοεμβρίου 1974 και Ιουλίου 1975. Ελεσύνναψε, συναφώς, σχετική βεβαίωση της Εφορείας εκείνης όπως και βεβαίωση από το Πανεπιστήμιο του Εδιμβούργου αναφορικά με την εργασία του ως Βοηθός σε ανασκαφές στη Σκωτία κατά τη διάρκεια των σπουδών του εκεί. Με την εξαίρεση μιας περιόδου κατά τη διάρκεια της εννιάμηνης περίπου απασχόλησής του στην Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων Αττικής οπότε, όπως σημειώνεται στο σχετικό πιστοποιητικό που κατέθεσε, είχε την επίβλεψη της ανασκαφής κλασικών και άλλων τάφων στην Ελευσίνα, δεν είχε οποιαδήποτε άλλη πείρα στη διεύθυνση αρχαιολογικών ανασκαφών. Με αυτά τα δεδομένα, η κρίση της Επιτροπής πως ο αιτητής δεν είχε το προσόν της παραγράφου 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας, ήταν εύλογα επιτρεπτή.

Ο αιτητής επικαλέστηκε την υπόθεση *Christodoulou and Others v. Cyprus Telecommunication Authority* (1973) 3 C.L.R. 695 για να εισηγηθεί πως υπάρχουν όλως ιδιαίτερα περιστατικά που δικαιολογούσαν να θεωρηθεί ότι είχε τα προσόντα της θέσης. Η εισήγηση, όπως υποβλήθηκε, είναι επιπρόσθετη προς εκείνη σύμφωνα με την οποία ο αιτητής είχε το προσόν της παραγράφου 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας και την αντιλαμβάνομαι να υπονοεί πως ενώ ο αιτητής δεν είχε το προσόν εκείνο, θα έπρεπε να είχε θεωρηθεί ως υποψήφιος, έχοντας υπόψη ορισμένα ιδιαίτερα περιστατικά.

Η εισήγηση έγινε κάτω από λανθασμένη αντίληψη αναφορικά με το τι λέχθηκε στην πιο πάνω υπόθεση. Δεν είχε αποφασιστεί εκεί πως είναι ποτέ δυνατό να θεωρηθεί κάποιος ότι δικαιούται να είναι υποψήφιος για διορισμό ή για προαγωγή ενώ δεν έχει τα προσόντα της θέσης. Αντικείμενο της συζήτησης στην υπόθεση *Christodoulou and Others* (ανωτέρω) ήταν το κατά πόσο μπορούσε να θεωρηθεί ότι ο αιτητής είχε έννομο συμφέρον για προσβολή της προαγωγής παρά το γεγονός ότι δεν είχε τα προσόντα της θέσης.

Είναι δυνατό να υπάρξει νόμιμη διεκδίκηση διορισμού ή προαγωγής μόνο όταν ο αιτητής κατέχει τα προσόντα της θέσης όπως αυτά προσδιορίζονται στο σχετικό σχέδιο υπηρεσίας. Είναι θεμελιωμένο πως πρόσωπο που δεν έχει αυτά τα προσόντα στερείται του απαραίτητου εννόμου συμφέροντος για την προσβολή του διορισμού ή της προαγωγής άλλου προσώπου στη θέση. Ο κανόνας επιδέχεται εξαιρέσεις. Σε σειρά αποφάσεων του Ανωτάτου Δικαστηρίου έχει γίνει δεκτό πως, ενόψει ιδιαίτερων περιστατικών, θεμελιώνεται η νομιμοποίηση για την προσβολή

του διορισμού ή της προαγωγής παρά το γεγονός ότι ο αιτητής δε συγκεντρώνει τα προσόντα της θέσης, είτε γιατί έχει ηθικό έννομο συμφέρον είτε γιατί αποκαλύπτεται κάποιας μορφής δυσμενής επηρεασμός του· ιδιαίτερα στις περιπτώσεις που ο λόγος της προσβολής του διορισμού ή της προαγωγής αναφέρεται στη μη κατοχή από το διορισθέντα ή τον προαχθέντα των προσόντων της θέσης. (*Petrakis Panayides v. Republic (Public Service Commission)* (1973) 3 C.L.R. 378, *Christodoulou and Others v. Cyprus Telecommunication Authority* (ανωτέρω), *Χρίστος Κυριάκου και άλλοι ν. Αρχή Τηλεπικοινωνιών Κύπρου* (1991) 4 Α.Α.Δ. 1443, *Ευάγγελος Ευαγγέλου ν. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 2434, *Γιαννάκης Γαβριήλ ν. Δημοκρατίας* (1991) 4 Α.Α.Δ. 1653.)

Δε χρειάζεται να επεκταθώ στα περιστατικά των πιο πάνω υποθέσεων. Δεν υπάρχει οτιδήποτε ενώπιόν μου αποκαλυπτικό οποιασδήποτε ιδιαιτερότητας που θα ήταν δυνατό να θεωρηθεί ότι δημιουργεί ηθικό έννομο συμφέρον του αιτητή για προσβολή της πράξης ή ότι τον επηρεάζει δυσμενώς με οποιοδήποτε τρόπο. Ίσως πρέπει να προσθέσω πως δε στοιχειοθετείται τέτοιος δυσμενής επηρεασμός απλώς από το γεγονός του διορισμού ή της προαγωγής σε θέση την οποία σε καμιά περίπτωση δε θα μπορούσε να καταλάβει ο αιτητής. Σημειώνω, πάντως, πως στην παρούσα υπόθεση, από τα στοιχεία του φακέλου, προκύπτει πως ήταν εύλογα επιτρεπτό για την Επιτροπή να καταλήξει, όπως και κατέληξε, στο συμπέρασμα πως το ενδιαφερόμενο μέρος κατείχε όλα τα προσόντα της θέσης. Το γεγονός ότι ο αιτητής κατείχε τα υπόλοιπα προσόντα της θέσης ή ακόμα το γεγονός ότι τα ακαδημαϊκά του προσόντα ήταν ψηλά, δεν δικαιολογεί παρέκκλιση από το βασικό κανόνα ως προς το τότε θεμελιώνεται έννομο συμφέρον.

Το κύρος των σχεδίων υπηρεσίας.

Ο αιτητής, παίρνοντας ως δεδομένο πως δε συγκέντρωνε τα προσόντα της θέσης και πως, επομένως, ήταν υποχρεωτικός ο αποκλεισμός του από την Επιτροπή, ανέπτυξε επιχειρήματα κατά του κύρους των ίδιων των σχεδίων υπηρεσίας. Ο παραμερισμός της αιτιολογικής βάσης του αποκλεισμού του, αναπόφευκτα, θα δημιουργούσε λόγο ακυρότητας της προσβαλλόμενης πράξης.

Είναι σαφές ότι ενώ, εξαιτίας της φύσης τους, τα σχέδια υπηρεσίας δεν είναι δυνατό να αποτελέσουν το αντικείμενο αυτοτελών προσφυγής, μπορεί να προσβληθεί το κύρος τους, έμμεσα, με προσφυγή που στρέφεται κατά του κύρους του αποτελέσματος της

εφαρμογής τους. (Βλ. μεταξύ άλλων, *Miltiades Christodoulou ν. Republic*, 1 R.S.C.C. 1, *Meletis ν. C.P.O. and Another* (1987) 3 C.L.R. 1984, *Χριστόδουλος Ηλία ν. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 568, *Δημοκρατία ν. Ανδρέας Γιαλλουρίδης και Άλλων* (1990) 3 Α.Α.Δ. 4316.)

5 Ο αιτητής, ασχολήθηκε με το σύνολο σχεδόν του περιεχομένου του σχεδίου υπηρεσίας και πρόβαλε σειρά λόγων που σχετιζόνταν, 10 όχι μόνο με την παράγραφο 3(3), αλλά και με τα υπόλοιπα προσόντα που απαιτούνταν. Έκαμε εισηγήσεις σε σχέση με την κατ' ισχυρισμό σκόπιμη υποβάθμιση της θέσης με τη θεώρηση ως επαρκούς του πανεπιστημιακού διπλώματος στη θεολογία, με την απαίτηση για απλή μεταπτυχιακή εκπαίδευση αντί για μεταπτυχιακό δίπλωμα στην αρχαιολογία όπως απαιτείτο από το σχέδιο υπηρεσίας που 15 ίσχυε από το 1963 μέχρι και το 1989, με την εξίσωση του συγγραφικού έργου με τη γνώση ξένης γλώσσας και, ακόμα, σε σχέση με την απαίτηση για δεκαετή τουλάχιστον πείρα σε υπεύθυνη θέση από την οποία πενταετής τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι διοικητική πείρα, κατά προτίμηση στη Δημόσια Υπηρεσία.

20 Δε θα χρειαζόταν να ασχοληθώ με αυτούς τους ισχυρισμούς του αιτητή για τον απλό λόγο πως δε συσχετίζονται με την απόφαση για τον αποκλεισμό του. Ο αιτητής θεωρήθηκε ότι είχε όλα τα προσόντα της θέσης εκτός από εκείνο της παραγράφου 3(3). 25 Αντικείμενο της συζήτησης θα μπορούσε να είναι εκείνη η παράγραφος και τίποτε άλλο.

Το κεντρικό σημείο της επιχειρηματολογίας του αιτητή μπορεί να συνοψισθεί ως εξής. Το Υπουργικό Συμβούλιο, εν γνώσει της 30 επικείμενης θέσπισης νομοθεσίας που θα διαφοροποιούσε τους μηχανισμούς καταρτισμού σχεδίων υπηρεσίας, με την ανάληψη ρόλου από τη Βουλή των Αντιπροσώπων, για να ευνοήσει πρόσωπα που ήδη υπηρετούσαν στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, το 1989 τροποποίησε τα σχέδια υπηρεσίας που ίσχυαν αναλλοίωτα από το 1963 με τρόπο που απέκλειε οποιονδήποτε που δεν υπηρετούσε στο Τμήμα Αρχαιοτήτων, ανεξάρτητα από τα ακαδημαϊκά του προσόντα. Επιπρόσθετα, υποστήριξε πως το προσόν της παραγράφου 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας δε θα έπρεπε να είχε περιληφθεί σ' αυτό γιατί εκείνο που έχει σημασία στην αρχαιολογία δεν είναι τόσο η πείρα ή η ενασχόληση με εντελώς τεχνικά θέματα όσο η ευρύτητα των γνώσεων 40 όπως τις αποκαλύπτουν τα ακαδημαϊκά προσόντα του καθενός. Γι' αυτούς τους λόγους, όπως έχω σημειώσει, ο αιτητής θεωρεί ότι το σχέδιο υπηρεσίας ήταν ultra vires ως προς το Νόμο, παραβίαζε κεντημένο δικαίωμά του, ήταν το αποτέλεσμα της προσπάθειας για

εξυπηρετήση αλλότριου σκοπού και γενικά παραβίαζε την αρχή της ισότητας, της ίσης μεταχείρισης και της χρηστής διοίκησης των πολιτών όπως και τους κανόνες της φυσικής δικαιοσύνης.

Ο αιτητής δεν έχει υποδείξει κάποια νομοθετική πρόνοια ως προς την οποία το σχέδιο υπηρεσίας είναι *ultra vires*. Αναφέρεται στον περι Αρχαιοτήτων Νόμο Κεφ. 31 που, όμως, όπως ορθά επισημαίνουν οι καθ' ων η αίτηση, δεν μπορεί να συσχετισθεί με το ζήτημα. Φαίνεται πως ο αιτητής έχει την αντίληψη ότι ήταν διά νόμου υποχρεωτικό να είναι η θέση πρώτου διορισμού και προαγωγής και ότι εφόσον, όπως υποστηρίζει, το σχέδιο υπηρεσίας ουσιαστικά απέκλειε όσους δεν υπηρετούσαν στο Τμήμα Αρχαιοτήτων η θέση μετεβλήθη σε θέση προαγωγής μόνο, κατά παράβαση του απροσδιόριστου εκείνου νόμου. Όμως, η θέση καθορίστηκε ως πρώτου διορισμού και προαγωγής από το ίδιο το σχέδιο υπηρεσίας και όχι κατ' εφαρμογή οποιασδήποτε νομοθετικής πρόνοιας.

Το σχέδιο υπηρεσίας καταρτίστηκε από το Υπουργικό Συμβούλιο, που ήταν το αρμόδιο όργανο για τον καταρτισμό του σύμφωνα με το άρθρο 29 των περί Δημόσιας Υπηρεσίας Νόμων του 1967 (Ν. 33/67) μέχρι 1987. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό στα σχέδια υπηρεσίας καθορίζονται τα γενικά καθήκοντα και οι ευθύνες κάποιας θέσης όπως και τα απαιτούμενα προσόντα για την κατοχή της. Θα έλεγα, ότι ο ισχυρισμός ότι το σχέδιο υπηρεσίας, στην παρούσα υπόθεση, είναι *ultra vires*, παρέμεινε εντελώς ατεκμηρίωτος.

Αναφορικά με τον ισχυρισμό του αιτητή πως παραβιάστηκαν κεκτημένα δικαιώματά του, θα ήταν αρκετό να σημειωθεί πως δεν υπάρχει κεκτημένο δικαίωμα προαγωγής αλλά απλή προσδοκία προαγωγής ούτε κεκτημένο δικαίωμα για μη διαφοροποίηση των απαιτούμενων προσόντων για ορισμένη θέση. Η δυνατότητα για τροποποίηση των σχεδίων υπηρεσίας είναι συνακόλουθη της εξουσίας για τον καταρτισμό τους, για να ανταποκρίνεται το περιεχόμενό τους στις μεταβαλλόμενες ανάγκες. (Βλ. *Georghios Economides v. Republic (Council of Ministers & Another)* (1972) 3 C.L.R. 506, *HjiChristoforou v. Republic* (1983) 3 C.L.R. 280.)

Οι ισχυρισμοί του αιτητή αναφορικά με τον αλλότριο σκοπό που απέβλεπε να εξυπηρετήσει η τροποποίηση του σχεδίου υπηρεσίας, την ανισότητα που αυτή προκάλεσε και τα άλλα που έχουν αναφερθεί, παίρνουν ως δεδομένο ότι το σχέδιο υπηρεσίας, με την εισαγωγή της παραγράφου 3(3), απέκλεισε τη δυνατότητα να είναι υποψήφιος για τη θέση οποιοσδήποτε δεν υπηρετούσε ήδη στο Τμήμα Αρχαιοτήτων. Το υπόβαθρο του συλλογισμού είναι ανύ-

παρκτο. Δε δικαιολογείται η άποψη πως το σχέδιο υπηρεσίας και ειδικά η παράγραφος 3(3), αποκλείει οποιονδήποτε. Ο ίδιος ο αιτητής αναφέρθηκε σε αρχαιολογικές ανασκαφές στις οποίες διαδραμάτισε ρόλο χωρίς αυτές να είχαν πραγματοποιηθεί από οποιονδήποτε που θα μπορούσε να συσχετισθεί με το Τμήμα Αρχαιοτήτων της Κύπρου και, εν πάση περιπτώσει, σύμφωνα με την παράγραφο 3(3) του σχεδίου υπηρεσίας, ακούσε και δεκαετής τουλάχιστον πείρα σε εργασίες για συντήρηση και αποκατάσταση αρχαίων μνημείων και ακόμα στην οργάνωση μουσείων.

10

Το τελευταίο από τα θέματα που συνδέθηκαν με το κύρος του σχεδίου υπηρεσίας, αναφέρεται στη σκοπιμότητα ή την ορθότητα της περίληψης σ' αυτό του προσόντος της παραγράφου 3(3). Κατά την άποψη του αιτητή, όπως έχω σημειώσει και πιο πριν, θα έπρεπε η έμφαση να τοποθετηθεί στις επιστημονικές γνώσεις και όχι στην πείρα που εύκολα αποκτάται από πρόσωπα, όπως ο ίδιος, που κατέχουν τόσο ψηλά ακαδημαϊκά προσόντα. Πρόσθεσε πως, πέρα από αυτό, είναι αδιανόητο να γίνεται λόγος για πείρα στη διεύθυνση ανασκαφών για συγκεκριμένη χρονική περίοδο και μάλιστα τόσο μεγάλη όσο είναι η δεκαετής περίοδος της παραγράφου 3(3). Καμιά περίοδος ανασκαφής, ισχυρίστηκε, δεν διαρκεί περισσότερο από ένα περίπου μήνα για κάθε χρόνο και επομένως θα χρειαζόταν περίοδος πέραν των 100 χρόνων για να αποκτήσει κάποιος δεκαετή πείρα στη διεύθυνση ανασκαφών. Αυτός ο ισχυρισμός δεν εμπόδισε τον αιτητή, σε άλλο σημείο των αγορεύσεων του, να υποστηρίξει πως δεν ήταν ορθή η άποψη του δικηγόρου των καθ' ων η αίτηση πως είχε μικρή μόνο πείρα στις ανασκαφές δεδομένου ότι, μεταξύ άλλων, "διηύθυνε" ανασκαφή για δέκα συνεχείς μήνες σαν εργοδοτούμενος στην Εφορεία Κλασικών Αρχαιοτήτων Αττικής.

30

Το σημαντικό, όμως, θα ήταν άλλο. Η εισήγηση εξυπακούει πως, και στην περίπτωση που θα καταφαινόταν πως το σχέδιο υπηρεσίας δεν προσκρούει σε κάποια συνταγματική ή νομοθετική διάταξη, μπορεί να θεωρηθεί άκυρο επειδή η συμπερίληψη σ' αυτό ορισμένου προσόντος δεν ήταν σκόπιμη, ενδεδειγμένη, επιθυμητή ή επαρκής, έχοντας υπόψη τις ανάγκες της θέσης. Η φύση του σχεδίου υπηρεσίας θα προδιάγραφε την απάντηση. Το σχέδιο υπηρεσίας, όσο και αν είναι πράξη της διοίκησης, τουλάχιστον στην περίπτωση που καταρτίζεται κατά ρητή νομοθετική εξουσιοδότηση, όπως συμβαίνει στην παρούσα υπόθεση, είναι κανονιστικού περιεχομένου και εξομοιώνεται προς δευτερογενή νομοθεσία. (Βλ. *Meletis v. C.P.O. and Another* (ανωτέρω) *The Republic of Cyprus through the Attorney-General of the Republic v.*

40

María Christoudhia (1988) 3 C.L.R. 2622, **Χριστόδουλος Ηλία ν. Κυπριακή Δημοκρατία** (1989) 3 Α.Α.Δ. 568, **Ιωάννης ΧατζηΠαύλου ν. Αρχής Ηλεκτρισμού Κύπρου** (1991) 3 Α.Α.Δ. 11. Επομένως, δεν ελέγχεται δικαστικά το σκόπιμο, το ενδεδειγμένο, το επιθυμητό ή το επαρκές των προαπαιτούμενων που θέτει, όπως δεν ελέγχονται, από αυτή την άποψη, οι πρόνοιες της νομοθεσίας είτε αυτή είναι πρωτογενής είτε είναι δευτερογενής.

5

Όσα σημειώνει ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση ως προς το αδιανόητο της προβολής ισχυρισμών για κατάχρηση εξουσίας αναφορικά με το περιεχόμενο των κανονιστικών πράξεων, είναι σχετικά. (Βλ. Π.Δ. Δαγτόγλου Γενικό Διοικητικό Δίκαιο Β' Έκδοση, σελ. 140 παράγραφος 406, Ε.Π. Σπηλιωτόπουλος Εγχειρίδιο Διοικητικού Δικαίου, Πέμπτη Έκδοση 493).

10

Για όλα τα πιο πάνω, θα απέρριπτα τους ισχυρισμούς για ακυρότητα του σχεδίου υπηρεσίας. Ο λόγος, όμως, για τον οποίο αυτοί οι ισχυρισμοί του αιτητή πρέπει, τελικά, να απορριφθούν, δεν σχετίζεται με την ουσία του θέματος. Δεν έχει περιληφθεί στην αίτηση ισχυρισμός για ακυρότητα των σχεδίων υπηρεσίας για οποιοδήποτε λόγο. Όλα όσα σχετίζονται με το κύρος των σχεδίων υπηρεσίας, εμφανίστηκαν, για πρώτη φορά, στη γραπτή αγόρευση του δικηγόρου του αιτητή. Στη δική του γραπτή αγόρευση, ο δικηγόρος των καθ' ων η αίτηση ήγειρε το θέμα και επικαλούμενος την υπόθεση **Χριστάκης Αλκιβιάδης ν. Κυπριακής Δημοκρατίας** (1991) 4 Α.Α.Δ. 851, εισηγήθηκε πως δεν είναι επιτρεπτή η εξέταση τέτοιου ζητήματος. Ο αιτητής επανήλθε, όχι, όμως για να επιδιώξει την αξιοποίηση των δυνατοτήτων που προσφέρει το δικονομικό μας σύστημα για προσθήκη νέων λόγων ακύρωσης. Τέτοιας φύσης ζήτημα εξετάστηκε στην υπόθεση **Cyprus Flour Mills Co. Ltd and Another v. The Republic (Council of Ministers) and Another** (1973) 3 C.L.R. 690. Αποφασίστηκε πως το Δικαστήριο, με βάση τον Κανονισμό 19 των Κανονισμών περι Ανωτάτου Συνταγματικού Δικαστηρίου, έχει διακριτική εξουσία να επιτρέψει την προσθήκη λόγων ακύρωσης.

15

20

25

30

35

Η θέση του αιτητή, όπως τη διαμόρφωσε στην απαντητική του αγόρευση αλλά και στο στάδιο των διευκρινίσεων, συνοψίζεται στα ακόλουθα: Τα σχέδια υπηρεσίας, όσο και αν είναι κανονιστικού περιεχομένου, είναι πράξη της διοίκησης και, επομένως, η προσβολή της απόφασης που στηρίχτηκε σ' αυτά εγείρει, χωρίς άλλο, και το ζήτημα της συνταγματικότητας και της καθόλου εγκυρότητάς τους· πολύ περισσότερο όταν στην αίτηση προβάλλεται ο ισχυρισμός πως η προαγωγή που έγινε παραβιάζει, μετα-

40

ξύ άλλων, το Σύνταγμα και τις γενικές αρχές του διοικητικού δικαίου. Ανεξάρτητα από αυτά, υποστηρίζει ο αιτητής, το θέμα της νομιμότητας των σχεδίων υπηρεσίας είναι ένα από τα θέματα δημόσιας τάξης που είναι δυνατό να εξεταστούν και αυτεπαγγέλτως μέσα στα πλαίσια του ανακριτικού συστήματος που διέπει τη διεξαγωγή της διοικητικής δίκης. Κατά την εισήγησή του, δεν ισχύουν στο σύστημα αυτο οι αυστηροί περιορισμοί που θέτουν οι κανονισμοί περι Πολιτικής Δικονομίας σε σχέση με τις γραπτές αγορεύσεις στις αστικές διαδικασίες αφού, μάλιστα, δεν υπάρχουν γραπτές προτάσεις στην αναθεωρητική διαδικασία.

Δεν μπορώ να συμφωνήσω με τις εισηγήσεις αυτές. Τίποτε από όσα περιέχονται στην αίτηση δεν είναι δυνατό να συσχετισθεί με το σχέδιο υπηρεσίας. Η αναφορά στο Σύνταγμα και τα άλλα νομικά σημεία που εγείρονται στην αίτηση που, εν πάση περιπτώσει, είναι ασαφή και αόριστα, είναι φανερό ότι αναφέρονται στην απόφαση της Επιτροπής και όχι σε ο,τιδήποτε άλλο. Οι ισχυρισμοί στην παράγραφο 14 των γεγονότων που παρατίθενται προς υποστήριξη της αίτησης, αποτελούν πρόσθετη ένδειξη αναφορικά με τη φύση των λόγων ακυρότητας που προβλήθηκαν. Αναφέρεται εκεί ότι η Επιτροπή διόρισε και/ή προήγαγε το ενδιαφερόμενο μέρος αντί του αιτητή “όστις πληρούσε τα σχέδια υπηρεσίας και υπερερούσε καταφανώς του ενδιαφερόμενου μέρους κατά πρόσόντα και αξία και έδει να προτιμηθεί”.

Το Ανώτατο Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να ασχοληθεί, σχετικά πρόσφατα, με το χαρακτήρα του συστήματος που διέπει τη διοικητική δίκη, στην υπόθεση *Κυπριακή Δημοκρατία ν. C. Kassinos Construction Ltd* (1990) 3 Α.Α.Δ. 3835. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα από την απόφαση της Ολομέλειας που εξέδωσε ο δικαστής Σ. Νικήτας.

“Ο ρυθμιστικός ρόλος του δικαστηρίου σε θέματα διαδικασίας και απόδειξης στη διοικητική δίκη είναι διάφορος και ευρύτερος από αυτόν που επιτρέπει το δικονομικό σύστημα που επικρατεί στην πολιτική δίκη. Η διαφορά εκπηγάζει από την υπαρξη και εφαρμογή της αρχής της νομιμότητας σε συνδυασμό με τη φύση του ανακριτικού συστήματος.”

Όμως, ο χαρακτηρισμός του συστήματος ως ανακριτικού δε σημαίνει και ανυπαρξία δικονομικών κανόνων ρυθμιστικών των διαφόρων φάσεων από τους οποίους διέρχεται η διαδικασία μέχρι την τελική απόφαση. Θα ήταν χρήσιμο να σημειώσω εδώ το συμπέρασμα του Μιχ. Δ. Στασσινόπουλου στο σύγγραμμά του Δί-

καιο των Διοικητικών Πράξεων, Έκδοση 1957, Ανατύπωση 1982
σελ. 306 όπου εξηγείται ο δικονομικός περιορισμός με βάση τον
οποίο δεν επιτρέπεται ο αυτεπάγγελτος έλεγχος της πλάνης:

“Ούτως, εν τη διαδικασία της αιτήσεως ακυρώσεως, δεν δύ- 5
ναται τις να υποστηρίξει ότι ισχύει αμιγές ανακριτικό σύστη-
μα οίον είναι δυνατόν να ισχύη επί των διοικητικών δικα-
στηρίων της ουσίας”.

Το σύστημα, όπως κι αν ονομαστεί, δεν αποτελεί αφηρημένη 10
ή αόριστη έννοια, ασύνδετη από τις θεσμικές ρυθμίσεις που το
διέπουν και, επομένως, δεν μπορεί να είναι επιτρεπτή κατά την
επισήμανση των χαρακτηρισμών του και όσων αυτά συνεπάγο-
νται, η εκτροπή από όσα ρητά έχουν θεσμοθετηθεί.

Στο ερμηνευτικό μέρος των Κανονισμών του Ανωτάτου Συ- 15
νταγματικού Δικαστηρίου ορίζεται πως:

“έγγραφος πρότασις (pleading) περιλαμβάνει αίτηση, ένσταση 20
ή ανταπάντηση”.

Δεν είναι ορθή, λοιπόν, η εισήγηση του δικηγόρου του αιτητή 25
πως δεν υπάρχουν στη διοικητική δίκη έγγραφες προτάσεις. Ο
Κανονισμός 7 των ίδιων Κανονισμών προβλέπει:

“Έκαστος διάδικος δέον δια των εγγράφων προτάσεων αυ- 30
τού να εκθέτη τα νομικά σημεία επί των οποίων στηρίζεται,
αιτιολογών συγχρόνως ταύτα πλήρως. Διάδικος εμφανιζόμε-
νος άνευ συνηγόρου δεν υποχρεούται εις συμμόρφωσιν προς
τον Κανονισμόν τούτον”.

Στην υπόθεση *Κώστας Ιωσηφίδης ν. Γενικός Εισαγγελέας*
(1990) 3 Α.Α.Δ. 4599, ο δικαστής Γ. Πογιατζής παρατήρησε πως

“δεν επιτρέπεται η εισαγωγή εντελώς νέων λόγων ακύρωσης 35
της πράξης μέσω των γραπτών αγορεύσεων πέραν εκείνων
που έχουν αναφερθεί στην αίτηση”.

Στην υπόθεση *Abdolali Kadivari ν. Κυπριακής Δημοκρατίας*
(1992) 4 Α.Α.Δ. 2924, ο Δικαστής Γ.Μ. Πιχής σημείωσε πως, 40
όπως στις αγωγές αστικού δικαίου έτσι και στις προσφυγές βά-
σει του Αρθρου 146 του Συντάγματος,

“το αντικείμενο της διαδικασίας καθορίζεται στη δικογρα-

φία, το δικονομικό μέσο για την έκθεση και προσδιορισμό των επίδικων θεμάτων”.

Συμφωνώ και υιοθετώ τις πιο πάνω αποφάσεις.

5

Έχει καθιερωθεί νομολογιακά πως με γνώμονα τη δημόσια τάξη και, ακόμα, έχοντας υπόψη τη φύση του αναθεωρητικού ελέγχου και ειδικά τις προϋποθέσεις που απαιτούνται για τη γέννηση της δικαιοδοσίας για την άσκησή του, το Ανώτατο Δικαστήριο 10 εξετάζει σειρά ζητημάτων αυτεπαγγέλτως. Συνάγεται πως αντικείμενο εξέτασης στη διοικητική δίκη μπορούν να είναι όσα ζητήματα εγείρουν οι διάδικοι με τις έγγραφες προτάσεις τους και όσα δικαιούται να εξετάσει το Δικαστήριο αυτεπαγγέλτως. Δεν χρειάζεται να επιδοθώ σε προσπάθεια απαρίθμησης των ζητημάτων 15 που μπορούν να εξεταστούν αυτεπαγγέλτως. Βρίσκουμε αναφορά στη σχετική με το θέμα νομολογία στο έργο του Νίκου Χρ. Χαρολάμπους “Η Προσφυγή στο Ανώτατο Δικαστήριο”.

Ούτε το ζήτημα της συνταγματικότητας νομοθετημάτων ούτε το 20 ανάλογο ζήτημα της θέσπισης δευτερογενούς νομοθεσίας καθ’ υπέρβαση της εξουσιοδότησης του Νόμου εξετάζονται αυτεπάγγελτα. Αντίθετα, ειδικά ως προς τη συνταγματικότητα νομοθετημάτων, έχει αποφασιστεί πως αποτελεί προϋπόθεση για την έγκυρη 25 έγερση του, το να διατυπώνεται με τρόπο συγκεκριμένο και όχι αόριστο. Στην υπόθεση *Istambouli Bros v. Director Department of Customs* (1986) 1 C.L.R. 465, η υπόθεση *Improvement Board of Eylandjia v. Andreas Constantinou* (1967) 1 C.L.R. 167 προσεγγίστηκε πάνω στη βάση πως δεν έθετε οποιονδήποτε αυστηρό κανόνα σε σχέση με την ανάγκη υποβολής ισχυρισμών για αντισυνταγματικότητα νόμου στις έγγραφες προτάσεις, στα πλαίσια της αστικής διαδικασίας. Το Ανώτατο Δικαστήριο είχε την ευκαιρία να εξετάσει το θέμα στα πλαίσια της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας στην υπόθεση *Κυπριακή Δημοκρατία ν. Πάμπου Πογιατζή* (1992) 30 3 Α.Α.Δ. 422. Το θέμα εκεί σχετιζόταν ακριβώς με ισχυρισμό για αντισυνταγματικότητα των σχεδίων υπηρεσίας. Το ακόλουθο απόσπασμα από την απόφαση της Ολομέλειας του Ανωτάτου Δικαστηρίου που εξέδωσε ο Δικαστής Γ.Μ. Πικής είναι χαρακτηριστικό. 35

“Η συνταγματικότητα νόμου συνιστά νομικό θέμα ιδιαίζουσας 40 σημασίας και σπουδαιότητας. Η πραγματικότητα αυτή αναγνωρίστηκε στην *The Improvement Board of Eylenjia v. Andreas Constantinou* (1967) 1 C.L.R. 167. Το δικαστήριο υπέδειξε ότι η συνταγματικότητα νόμου ή κανονισμού μπορεί να καταστεί επίδικο θέμα μόνον μετά τον επακριβή προσδιορισμό

του άρθρου ή άρθρων του νόμου που αμφισβητούνται και των συνταγματικών διατάξεων προς τις οποίες προσκρούουν.”

Αποφασίσθηκε στην πιο πάνω υπόθεση ότι ο τρόπος με τον οποίο ήταν διατυπωμένος ο λόγος έφεσης που σχετιζόταν με την αντισυνταγματικότητα των σχεδίων υπηρεσίας ήταν ατελής, σε βαθμό που δεν επέτρεπε να θεωρηθεί ότι εγειρόταν προς συζήτηση τέτοιο θέμα. Δε θα ήταν αυτή η κατάληξη αν το ζήτημα της συνταγματικότητας μπορούσε να εξετασθεί αυτεπαγγέλτως.

Καταλήγω πως όσα προβλήθηκαν σε σχέση με τα σχέδια υπηρεσίας δεν μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης στην παρούσα διαδικασία. Δεν είναι δυνατό να επιτραπεί, άλλα να αναφέρονται στην αίτηση και άλλα, αντιφατικά μάλιστα, να αναπτύσσονται στην αγόρευση. Το γεγονός ότι οι αγορεύσεις μπορεί να είναι γραπτές ούτε τις αναβαθμίζει ούτε διαφοροποιεί το ρόλο τους. Στα πλαίσια των δικονομικών μας ρυθμίσεων, αποτελούν τη μέθοδο ανάπτυξης λόγων ακύρωσης ή ισχυρισμών που ήδη προβλήθηκαν. Για τους πιο πάνω λόγους η διαφορετική προσέγγιση του Δικαστή Γ. Μαλαχτού στην υπόθεση *Pampaca and Another v. E.A.C.* (1987) 3 C.L.R. 62, στην οποία εν πάση περιπτώσει δε φαίνεται να είχε εγερθεί και συζητηθεί ειδικά το θέμα, με όλο το σεβασμό, δε με βρίσκει σύμφωνο.

Τελικά, για τους λόγους που έχω εξηγήσει, η προσφυγή αποτυγχάνει και απορρίπτεται. Η προσβαλλόμενη απόφαση επικυρώνεται. Καμιά διαταγή για έξοδα.

Η προσφυγή απορρίπτεται χωρίς διαταγή για έξοδα.